

САР

ТЕСКЕМЕ
РАСПОРЯЖЕНИЕ

2023-жылдын 17-февралы, № 59-т

Кыргыз Республикасынын Президентинин 2020-жылдын 17-декабрындагы № 64 “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик башкаруусуна санариптик технологияларды киргизүүнү активдештирүү боюнча кечиктирилгис чаралар жөнүндө” Жарлыгын, “Ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдардын укуктары жана кепилдиктери жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамын ишке ашыруу максатында, “Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети жөнүндө” Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамынын 13, 17-беренелерин жетекчиликке алып:

1. Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарынын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын веб-сайттарына талаптар тиркемеге ылайык бекитилсин.

2. Мамлекеттик органдар жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары алты айлык мөөнөттө ведомстволук веб-сайттарын ушул тескеменин 1-пунктунда бекитилген Талаптарга ылайык келтирсин.

3. Бул тескеменин аткарылышын контролдоо Кыргыз Республикасынын Президентинин Администрациясынын Президенттин жана Министрлер Кабинетинин чечимдерин аткарууну контролдоо башкармалыгына жүктөлсүн.

Кыргыз Республикасынын
Министрлер Кабинетинин
Төрагасы

А.У. Жапаров

ТЕСКЕМЕ
РАСПОРЯЖЕНИЕ

от 17 февраля 2023 года № 59-р

В целях реализации Указа Президента Кыргызской Республики «О неотложных мерах по активизации внедрения цифровых технологий в государственное управление Кыргызской Республики» от 17 декабря 2020 года № 64, Закона Кыргызской Республики «О правах и гарантиях лиц с ограниченными возможностями здоровья», руководствуясь статьями 13, 17 конституционного Закона Кыргызской Республики «О Кабинете Министров Кыргызской Республики»:

1. Утвердить Требования к веб-сайтам государственных органов и органов местного самоуправления Кыргызской Республики согласно приложению.

2. Государственным органам и органам местного самоуправления в шестимесячный срок привести ведомственные веб-сайты в соответствие с Требованиями, утвержденными пунктом 1 настоящего распоряжения.

3. Контроль за исполнением настоящего распоряжения возложить на управление контроля исполнения решений Президента и Кабинета Министров Администрации Президента Кыргызской Республики.

Председатель
Кабинета Министров
Кыргызской Республики

А.У. Жапаров

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЭКОНОМИКА ЖАНА КОММЕРЦИЯ МИНИСТРЛИГИНЕ КАРАШТУУ МОНОПОЛИЯГА КАРШЫ ЖӨНГӨ САЛГУУ КЫЗМАТЫ	Копия осн. документа
СЛУЖБА АНТИМОНОПОЛЬНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ПРИ МИНИСТЕРСТВЕ ЭКОНОМИКИ И КОММЕРЦИИ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ	Примечание
Киреш/Выходная № 05-3/46	
20 02 23	

**Кыргыз Республикасынын
мамлекеттик органдарынын жана жергиликтүү өз алдынча
башкаруу органдарынын веб-сайттарына талаптар**

1. Жалпы жоболор

1. Ушул Мамлекеттик органдардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын веб-сайттарына талаптар (мындан ары – Талаптар) “Маалыматка жетүүнүн кепилдиктери жана эркиндиги жөнүндө”, “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарынын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын карамагында турган маалыматтарга жетүү жөнүндө”, “Ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдардын укуктары жана кепилдиктери жөнүндө”, “Электрондук башкаруу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык иштелип чыкты.

2. Мамлекеттик органдардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын веб-сайттары төмөнкү принциптерге негизделет:

- маалыматтын ачыктыгы жана жеткиликтүүлүгү (издөө инструменттеринин, начар көргөндөр үчүн версиялардын болушу);
- кайтарымсыздык;
- маалыматтын аныктыгы;
- контенттин актуалдуулугу;
- калктын кызыкчылыктарын эсепке алуу;
- жынысына, расасына, тилине, майыштыгына, этностук таандыктыгына, туткан динине, курагына, саясий же башка ынанымдарына, билимине, тегине, мүлктүк же башка абалына, ошондой эле башка жагдайларга карабастан веб-сайтка кирүүгө бирдей укук;
- издөө навигацияларынын ыңгайлуулугу;
- маалыматтык ресурстардын коопсуздугу.

3. Мамлекеттик органдардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын веб-сайтынын негизги милдеттери:

- колдонуучуларга орган жана анын иши жөнүндө туура жана актуалдуу маалыматтарды күнү-түнү жана ыңгайлуу алуу мүмкүнчүлүгүн берүү;
- пайдалуу маалыматты ыңгайлуу формада берүү;
- калкка, бизнес-структураларга, эл аралык жана өкмөттүк эмес уюмдарга статикалык жана “онлайн” режимде кызмат көрсөтүү;
- потенциалдуу инвесторлорду мамлекеттик органдар жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тейлеген жааттардагы программалар жана долбоорлор менен тааныштыруу;

**Требования
к веб-сайтам государственных
органов и органов местного самоуправления
Кыргызской Республики**

1. Общие положения

1. Настоящие Требования к веб-сайтам государственных органов и органов местного самоуправления (далее – Требования) разработаны в соответствии с законами Кыргызской Республики «О гарантиях и свободе доступа к информации», «О доступе к информации, находящейся в ведении государственных органов и органов местного самоуправления Кыргызской Республики», «О правах и гарантиях лиц с ограниченными возможностями здоровья», «Об электронном управлении».

2. Веб-сайты государственных органов и органов местного самоуправления основываются на принципах:

- открытости и доступности информации (наличие инструментов поиска, версии для слабовидящих);
- безвозмездности;
- достоверности информации;
- актуальности контента;
- учета интересов населения;
- равного права доступа к веб-сайту независимо от пола, расы, языка, инвалидности, этнической принадлежности, вероисповедания, возраста, политических или иных убеждений, образования, происхождения, имущественного или иного положения, а также других обстоятельств;
- удобства навигаций поиска;
- безопасности информационных ресурсов.

3. Основными задачами веб-сайта государственных органов и органов местного самоуправления являются:

- предоставление пользователям круглосуточного и удобного доступа к достоверной и актуальной информации об органе и его деятельности;
- предоставление полезной информации в удобной форме;
- предоставление услуг населению, бизнес-структурам, международным и неправительственным организациям в статическом и «онлайн» режиме;
- ознакомление потенциальных инвесторов с программами и проектами в областях, курируемых государственными органами и органами местного самоуправления;

– мамлекеттик органдардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын калк, өкмөттүк эмес жана эл аралык уюмдар менен ишин оптималдаштыруу.

4. Ушул Талаптарда төмөнкүдөй негизги түшүнүктөр колдонулат:

1) **веб-сайт** – атайын программалардын жардамы менен компьютердик тармак аркылуу көрүү үчүн арналган өз ара байланышкан онлайн маалыматтык ресурстардын топтому;

2) **веб-браузер** – барактарды, веб-документтердин мазмунун, компьютердик файлдарды жана алардын каталогдорун кароо үчүн колдонмо программалык камсыздоо; веб-тиркемелерди башкаруу; ошондой эле башка маселелерди чечүү үчүн;

3) **альтернативдүү текст** – текстти гана көрсөткөн түзүлүштөрдү колдонууда тексттик эмес контенттин мазмунун жана функциясын түшүнүүгө мүмкүндүк берген текст;

4) **контент** – веб-сайттын маалыматтык ресурстары (мазмуну, маалымат менен толугу);

5) **сайттын футери (footer)** – кошумча навигациялык элементтерди, тышкы ресурстарга шилтемелерди, техникалык шилтемелерди, контакттарды, ошондой эле кайра байланыш формаларын өзүнө камтыган, бардык барактар үчүн жалпы болгон веб-сайттын төмөнкү бөлүгү;

6) **тег** – веб-сайттын веб-барагында текстти чагылдырууну өзгөртүүчү HTML тилинин элементи;

7) **сайттын хедери (header)** – уюмдун аталышын, логотипин, ошондой эле навигациялоо, авторлоштуруу жана кошумча жөндөөлөр панелин өзүнө камтыган, бардык барактар үчүн жалпы болгон веб-сайттын жогорку бөлүгү;

8) **ыңгайлашкан веб-дизайн** – интернетке туташкан ар кандай түзүлүштөрдө веб-сайттын туура көрсөтүлүшүн камсыз кылган жана браузердин терезесинин белгиленген өлчөмдөрүнө динамикалык түрдө ыңгайлаштырылган веб-барактардын дизайны;

9) **гипертексттик формат** – башка документтерге шилтемелерди камтыган документ;

10) **интерфейс** – каражаттардын топтому, алардын жардамы менен колдонуучу веб-сайт же бардык башка тиркемелер менен веб-браузер аркылуу өз ара аракеттенет;

11) **хост** – кандайдыр бир интерфейс термини боюнча сервер режиминде “кардар-сервер” форматындагы сервистерди көрсөтүүчү жана ошол интерфейс терминде уникалдуу аныкталган ар кандай түзүлүш. Кеңири мааниде хост локалдык же глобалдык тармакка туташкан ар кандай компьютерди билдирет.

– оптимизация работы государственных органов и органов местного самоуправления с населением, неправительственными и международными организациями.

4. В настоящих Требованиях используются следующие основные понятия:

1) **веб-сайт** – набор связанных между собой информационных онлайн-ресурсов, предназначенных для просмотра через компьютерную сеть с помощью специальных программ;

2) **веб-браузер** – прикладное программное обеспечение для просмотра страниц, содержания веб-документов, компьютерных файлов и их каталогов; управления веб-приложениями; а также для решения других задач;

3) **альтернативный текст** – текст, позволяющий понять содержание и функцию нетекстового контента, при использовании устройств, отображающих только текст;

4) **контент** – информационные ресурсы (содержимое, информационное наполнение) веб-сайта;

5) **футер сайта (footer)** – нижняя часть веб-сайта, общая для всех страниц, включающая в себя дополнительные навигационные элементы, ссылки на внешние ресурсы, технические ссылки, контакты, а также формы обратной связи;

6) **тег** – элемент языка HTML, изменяющий отображение текста на веб-странице веб-сайта;

7) **хедер сайта (header)** – верхняя часть веб-сайта, общая для всех страниц, включающая в себя название организации, логотип, а также панель навигации, авторизации и дополнительных настроек;

8) **адаптивный веб-дизайн** – дизайн веб-страниц, обеспечивающий правильное отображение веб-сайта на различных устройствах, подключённых к интернету, и динамически подстраивающийся под заданные размеры окна браузера;

9) **гипертекстовый формат** – документ, содержащий ссылки на другие документы;

10) **интерфейс** – совокупность средств, при помощи которых пользователь взаимодействует с веб-сайтом или любым другим приложением через веб-браузер;

11) **хост** – любое устройство, предоставляющее сервисы формата «клиент-сервер» в режиме сервера по каким-либо интерфейсам и уникально определенное на этих интерфейсах. В более широком смысле под хостом понимается любой компьютер, подключённый к локальной или глобальной сети.

2. Веб-сайтка негизги талаптар

5. Веб-сайттын домендик аты мамлекеттик органга же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органына катталууга жана мамлекеттик органдын же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын кыскартылган аталышын камтууга тийиш.

6. Веб-сайттын дареги gov.kg домендик зонасында милдеттүү түрдө катталууга тийиш жана Кыргыз Республикасынын аймагында серверде (хостинг) жайгаштырылууга тийиш.

7. Органдын веб-сайты Мамлекеттик интернет порталында (<http://www.gov.kg>) жеткиликтүү болушу керек.

8. Веб-сайт колдонуучуларга маалымат алуу, таанышуу жана пайдалануу үчүн, ошондой эле маалыматтык жана издөө системалары менен автоматтык түрдө иштеп чыгуу үчүн, маалымат менен таанышуу же аны башка түрдө пайдалануу үчүн акы албастан жана пландык техникалык иштерди жана форс-мажордук жагдайларды жүргүзүүдөн башка учурларда күнү-түнү жеткиликтүү болушу керек.

9. Мамлекеттик органдардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын веб-сайтында веб-сайтка кирүүлөрдүн статистикасы жана метрикасы чагылдырылышы керек.

3. Веб-сайттын дизайнына талаптар

10. Мамлекеттик органдардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын веб-сайтынын дизайны ыңгайлашкан веб-дизайны болууга тийиш (мобилдик түзүлүштөрдөн (смартфондордон, планшеттерден) керектөөчүнүн тандоосу менен туура каралышы керек).

Веб-сайттын бардык барактары бирдиктүү тариздөө стилинде сакталууга жана мамлекеттик органдар жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары менен стилистикалык байланышта болууга тийиш.

Веб-сайттын дизайны веб-сайтка кирүүчүлөр үчүн ыңгайлуу болушу керек. Графикалык дизайн элементтеринин көлөмү веб-сайттын жалпы жүктөлүшүн начарлатпашы, анын иштешине таасир этпеши керек.

11. Веб-сайттын дизайнын иштеп чыгууда ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген колдонуучулар үчүн веб-сайттын барактарында жайгаштырылган маалыматтын жеткиликтүүлүк стандарттарын эске алуу керек.

12. Интерфейстин дизайны веб-сайттын навигациясын максималдуу жеңилдетүү үчүн иштелип чыгуусу, экран формаларынын тез көрсөтүлүшүн камсыз кылуусу керек.

2. Основные требования к веб-сайту

5. Доменное имя веб-сайта должно быть зарегистрировано на государственный орган или орган местного самоуправления и содержать сокращенное наименование государственного органа или органа местного самоуправления.

6. Адрес веб-сайта должен быть зарегистрирован в доменной зоне gov.kg и физически размещаться на сервере (хостинг) на территории Кыргызской Республики.

7. Веб-сайт органа обязательно должен быть доступен на Государственном интернет портале (<http://www.gov.kg>).

8. Веб-сайт должен быть круглосуточно доступен пользователям для получения, ознакомления и использования информации, а также для автоматической обработки информационными и поисковыми системами, без взимания платы и иных ограничений за ознакомление с информацией или иное ее использование, кроме случаев проведения плановых технических работ и форс-мажорных обстоятельств.

9. На веб-сайте государственных органов и органов местного самоуправления должна быть отражена статистика и метрика посещаемости веб-сайта.

3. Требования к дизайну веб-сайта

10. Дизайн веб-сайта государственных органов и органов местного самоуправления должны иметь адаптивный веб-дизайн (корректно просматриваться с мобильных устройств (смартфонов, планшетов), отображаясь на выбор потребителя).

Все страницы веб-сайта должны быть выдержаны в едином стиле оформления и стилистически связаны с государственным органом и органом местного самоуправления.

Дизайн веб-сайта должен быть удобным для посетителей веб-сайта. Объем графических элементов дизайна не должен ухудшать общую загрузку веб-сайта, влиять на его производительность.

11. При разработке дизайна веб-сайта следует учитывать стандарты доступности информации, размещенной на страницах веб-сайта для пользователей с ограниченными возможностями здоровья.

12. Дизайн интерфейса должен быть разработан с учетом максимального облегчения навигации по веб-сайту, обеспечивать быстрое отображение экранных форм.

Все экранные формы пользовательского интерфейса должны быть выполнены в едином графическом дизайне с одинаковым расположением основных элементов управления и навигации.

Колдонуучу интерфейсинин бардык экран формалары негизги башкаруу жана навигация элементтери бирдей жайгаштырылган бирдиктүү графикалык дизайнда жасалышы керек.

4. Веб-сайтты тил жагынан колдоо

13. Веб-сайттын эки тилдүү версиясы болушу керек: мамлекеттик жана расмий тилдерде, ошондой эле башка тилдердеги версиялары болушу мүмкүн.

14. Ачылган веб-сайттын негизги версиясы мамлекеттик тилдеги версия болуп саналат. Андан ары колдонуучу өзүнө ыңгайлуу болгон тил версиясын тандай алат.

15. Веб-сайттын ар кандай тилдеги версиялары веб-сайттын мамлекеттик тилдеги версиясына шайкеш болууга тийиш. Тексттик материалдарды башка тилге которуу веб-сайттын ээси тарабынан камсыздалат.

16. Веб-сайттын ар бир версиясы үчүн порталдын жалпы стилин сактаган барактардын жеке шаблондору иштелип чыгат. Шаблондордогу бардык графикалык элементтер тийиштүү тилде аткарылат, ал эми менюнун түзүмү жана башка навигациялык элементтер тиешелүү версиянын түзүмүнө шайкеш келүүгө тийиш. Интерфейстердин кызматтык талааларынын жана тексттик элементтеринин котормосу болууга тийиш.

Колдонуучу бардык убакта веб-сайтты карап жаткан учурда бир версиядан экинчи версияга өтүү мүмкүнчүлүгү болушу керек.

Эгерде бир тилден башка тилге өткөндө, карап жаткан барактын тандап алган версиясында эквиваленти жок болсо, ошол бөлүмдүн биринчи барагына өтүү жүргүзүлүшү керек, эгерде ал да жок болсо – тандап алган тилдеги веб-сайттын башкы барагына өтүү керек.

5. Веб-сайттын барагынын мазмуну

17. Веб-сайттын башкы барактары сайттын хедерин, навигациялык менюну, контенттик аймактын, сайттын футерин камтыйт.

18. Веб-сайттын башкы барактарында графикалык элементтердин көлөмү боюнча ашыкча жүктөлүшүнө жол берилбейт жана төмөнкүлөрдү камсыз кылуу зарыл:

- веб-барактарды жүктөөнүн жогорку ылдамдыгы;
- веб-сайттын графикалык бөлүгүн тариздөөдө графика жана анимация каражаттарын минималдуу пайдалануу.

19. Сайттын хедеринде мамлекеттик органдын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын эмблемасынын сүрөтү жана логотиби, ошондой эле навигациялоо, авторизациялоо жана кошумча

4. Языковая поддержка веб-сайта

13. Веб-сайт должен иметь две языковые версии: на государственном и официальном языках, а также может иметь версии на других языках.

14. Основной версией веб-сайта, открываемым по умолчанию, является версия на государственном языке. Далее пользователь может выбрать удобную ему языковую версию.

15. Версии веб-сайта на различных языках должны соответствовать версии веб-сайта на государственном языке. Перевод текстовых материалов на другой язык обеспечиваются владельцем веб-сайта.

16. Для каждой из версий веб-сайта разрабатываются индивидуальные шаблоны страниц, сохраняющие общий стиль портала. Все графические элементы в шаблонах выполняются на соответствующем языке, а структура меню и другие навигационные элементы должны соответствовать структуре соответствующей версии. Служебные поля и текстовые элементы интерфейсов также должны иметь перевод.

Пользователь должен иметь возможность в любой момент при просмотре веб-сайта переключаться с одной версии на другую.

В случае если при переключении языка просматриваемая страница не будет иметь эквивалента в выбранной версии, то должен происходить переход на первую страницу текущего раздела, а при ее отсутствии – на главную страницу веб-сайта на выбранном языке.

5. Содержание страницы веб-сайта

17. Главные страницы веб-сайта содержат хедер сайта, навигационное меню, контентную область, футер сайта.

18. На главных страницах веб-сайта не допускается перегруженность по объему графических элементов и необходимо обеспечение:

- высокой скорости загрузки веб-страниц;
- минимального использования графики и средств анимации в оформлении графической части веб-сайта.

19. В хедере сайта содержится изображение эмблемы и логотип государственного органа или органа местного самоуправления, а также панель навигации, авторизации и дополнительных настроек (выбор языковой версии, переключатель версии для слабовидящих).

При отсутствии у государственного органа или органа местного самоуправления графических элементов идентификации (логотип,

жөндөөлөр панели (тил версиясын тандоо, начар көргөндөр үчүн версияны которуштуруу) камтылган.

Мамлекеттик органдын же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын идентификациялоо графикалык элементтери (логотип, эмблема ж.б.) жок болгон учурда веб-сайттын графикалык элементинин функциясын “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик символдору жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик герби аткара алат.

20. Баннердик шилтемелер бирдей өлчөмдө болууга тийиш жана туруктуу же убактылуу мүнөзгө ээ.

Мамлекеттик жана муниципалдык кызматтарды көрсөтүүчү орган башкы барагына Кыргыз Республикасынын Электрондук кызмат көрсөтүүлөрдүн мамлекеттик порталына активдүү шилтеме берүү менен кызмат көрсөтүүлөрдүн баннерин жайгаштырууга тийиш.

21. Веб-сайттын навигациялык менюсу веб-сайттын негизги бөлүмдөрүнө тез өтүүнү, веб-сайттын каалаган барагына кирүүнү үчтөн көп эмес өтүүдө камсыз кылууга тийиш. Навигациялык элементтер веб-сайттын бардык барактарында бир эле жерде жайгаштырылат.

22. Колдонуучуга веб-сайттын түзүмү жана ушул түзүмдө көрсөтүлгөн барактын жайгашкан жери жөнүндө маалымат берилиши керек. Бирдей навигация элементтери бирдиктүү стилге ээ болууга тийиш.

23. Веб-сайттын ар бир барагында төмөнкүлөр жайгаштырылууга тийиш: башкы меню, башкы баракка шилтеме жана мамлекеттик органдын же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын аталышы.

24. Барактардагы аталыштар жана кол тамгалар ошол барактын мазмунун, колдонулуудагы бөлүмдүн жана көрсөтүлгөн документтин аталышын сүрөттөп бериши керек; барактын мазмунун сүрөттөгөн аталыш веб-браузердин терезесинин аталышында көрсөтүлүшү керек.

25. Веб-сайттын түзүмүндө негизги маалыматтык бөлүмдөрдүн маалыматтарын архивдөө (жаңылыктар, иш-чаралар, негизги көрсөткүчтөр, мамлекеттик программалар, чыгып сүйлөөлөр, долбоорлор жана тендерлер) каралууга тийиш.

26. Колдонуучуларга веб-сайтта аутентификациялоо жол-жобосунан өтпөстөн жана андагы бардык электрондук маалымат ресурстарына өтүү мүмкүнчүлүгү камсыздалат.

27. Веб-сайттын контентин башкаруу системасы мамлекеттик органдын же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын жооптуу адамдарына документтерди тез жана сапаттуу жарыялоого, ошондой эле алардын актуалдуулугун колдоого мүмкүндүк бериши керек.

Система интерфейс аркылуу башкарылууга тийиш.

Администратордук интерфейсдин барактары декоративдик графикалык элементтерди минималдуу колдонуп жана болгон

эмблема и т. д.) функцию графического элемента веб-сайта может выполнять Государственный герб Кыргызской Республики в соответствии с Законом Кыргызской Республики «О государственных символах Кыргызской Республики.

20. Баннерные ссылки должны быть одного размера и иметь постоянный или временный характер.

Орган, оказывающий государственные и муниципальные услуги, должен разместить на главной странице баннер услуг с активной ссылкой на Государственный портал электронных услуг Кыргызской Республики.

21. Навигационное меню веб-сайта должно обеспечивать быстрый переход к основным разделам веб-сайта и доступ к любой странице веб-сайта не более чем в три перехода. Навигационные элементы располагаются в одном и том же месте на всех страницах веб-сайта.

22. Пользователю должна предоставляться информация о структуре веб-сайта и местонахождении отображаемой страницы в этой структуре. Одинаковые элементы навигации должны иметь единый стиль.

23. На каждой странице веб-сайта должны быть размещены: главное меню, ссылка на главную страницу и наименование государственного органа или органа местного самоуправления.

24. Заголовки и подписи на страницах должны описывать содержание данной страницы, наименование текущего раздела и отображаемого документа; наименование страницы, описывающее ее содержание, должно отображаться в заголовке окна веб-обозревателя (веб-браузера).

25. В структуре веб-сайта должно быть предусмотрено архивирование данных основных информационных разделов (новости, мероприятия, основные показатели, государственные программы, выступления, проекты и тендеры).

26. Доступ пользователям обеспечивается без прохождения процедуры аутентификации на веб-сайте и всех содержащихся в нем электронных информационных ресурсах.

27. Система управления контентом веб-сайта должна позволять ответственным лицам государственного органа или органа местного самоуправления публиковать документы быстро и качественно, также поддерживать их актуальность.

Система должна управляться через интерфейс.

Страницы администраторского интерфейса должны выполняться с минимальным использованием декоративных графических элементов и обеспечивать наглядное представление имеющейся информации и быстрый переход к основным разделам и функциям системы.

маалыматтын көрсөтмөлүү берилишин жана системанын негизги бөлүмдөрүнө жана функцияларына тез өтүүнү камсыз кылууга тийиш.

6. Веб-сайттын контенти

28. Веб-сайттын башкы барагынын контенттик аймагы төмөнкүлөрдү камтыйт:

1) жаңылыктардын форматы: датасы, аталышы, иллюстрациялык сүрөтү жана кыскача мазмуну (бар болсо);

2) мамлекеттик органдын же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын ишинин багыттары жөнүндө маалымат менен бөлүмчөлөргө шилтемелердин тизмеси;

3) маанилүү материалдарга жана колдонуучулар талап кылган маалыматка шилтемелери бар маалымат блоктору жана баннерлер;

4) мамлекеттик органдын же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын акыркы кошкон документтеринин тизмеги;

5) административдик кызмат орундарын ээлөөгө бош орундардын акыркы тизмеги;

6) актуалдуу окуялардын жана иш-чаралардын тизмеги;

7) мамлекеттик орган же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органы тарабынан көрсөтүлүүчү мамлекеттик кызматтардын тизмеси (бар болсо) жана мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөрдүн стандарттарына ылайык маалымат;

8) байланыш маалыматы – мамлекеттик органдын же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын почта дареги, телефону жана электрондук дареги, ошондой эле кайра байланыш каналдарына шилтемелер (электрондук кайрылуулар, “Суроо-жооп” сервис, жетекчинин блогу);

9) жарандардын кайрылууларын интернет-кабылдамасы;

10) мамлекеттик органдын же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын ишке ашырылуучу долбоорлорунун тизмеги;

11) коррупцияга каршы аракеттенүү жөнүндө маалымат (коррупциялык аракеттерди болтурбоо боюнча чараларга шилтеме башкы баракта же футерде болушу керек).

29. Веб-сайтта жарыяланууга тийиш болгон мамлекеттик органдын же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын иши жөнүндө маалымат “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарынын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын карамагында турган маалыматтарга жетүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 3-главасында көрсөтүлгөн.

30. Мамлекеттик органдын же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын веб-сайтындагы маалымат төмөнкүдөй болууга тийиш:

– атайын техникалык каражаттарды колдонбостон күнү-түнү окууга жеткиликтүү болууга;

6. Контент веб-сайта

28. Контентная область главной страницы веб-сайта должна содержать:

1) новости в формате: дата, заголовок, иллюстративное изображение и краткое содержание (при наличии);

2) перечень ссылок на подразделы с информацией о направлениях деятельности государственного органа или органа местного самоуправления;

3) информационные блоки и баннеры со ссылками на важные материалы и востребованную пользователями справочную информацию;

4) перечень последних добавленных документов государственного органа или органа местного самоуправления;

5) перечень последних вакансий на занятие административных должностей;

6) перечень актуальных событий и мероприятий;

7) перечень государственных услуг, оказываемых государственным органом или органом местного самоуправления (при наличии) и информацию в соответствии со стандартами государственных услуг;

8) контактную информацию – почтовый адрес, телефон и электронный адрес государственного органа или органа местного самоуправления, а также ссылки на каналы обратной связи (электронные обращения, сервис «Вопрос–ответ», блог руководителя);

9) интернет-приемная обращений граждан;

10) перечень реализуемых проектов государственного органа или органа местного самоуправления;

11) информацию о противодействии коррупции (ссылка на меры по предотвращению коррупционных действий должна быть на главной странице или в футер страницы).

29. Информация о деятельности государственного органа или органа местного самоуправления, которая должна публиковаться на веб-сайте, указана в Главе 3 Закона Кыргызской Республики «О доступе к информации, находящейся в ведении государственных органов и органов местного самоуправления Кыргызской Республики».

30. Информация на веб-сайте государственного органа или органа местного самоуправления должна:

– быть доступна круглосуточно к прочтению без использования специальных технических средств;

– легко находиться путем поиска через форму или каталог;

– легко копироваться или скачиваться;

– быть датированной;

- форма же каталог аркылуу издөө жолу менен оңой табылууга;
- оңой көчүрүлүүгө же жүктөлүүгө;
- датасы көрсөтүлүүгө;
- учурдагы убакытка ылайык келүүгө тийиш.

31. Ченемдик укуктук актылардын жана башка актылардын тексттери колдонуучулардын техникалык каражаттарында аларды сактоо мүмкүнчүлүгүн камсыз кылуучу форматтагы файлдар түрүндө же алардын түп нускаларынын сканерден өткөрүлгөн сүрөтү түрүндөгү графикалык форматта жайгаштырылат.

Веб-сайттагы ченемдик укуктук актылар алардын формасын, аталышын, кабыл алынган жерин жана датасын, каттоо номерин, ченемдик укуктук актыларга кол коюуга ыйгарым укуктуу адамдын же адамдардын кол тамгасын, мамлекеттик каттоонун датасын жана номерин көрсөтүү менен берилет жана өз убагында жаңыртылып турат.

Мазмун бөлүмдөрү менен ченемдик укуктук базанын ортосунда веб-сайттын барагына жайгаштырууда кайчылаш шилтемелер колдонулушу керек.

32. Маалыматты жайгаштырууда маалыматты жайгаштыруунун датасын жана убактысын, ошондой эле акыркы өзгөртүүнүн датасын жана убактысын аныктоо мүмкүнчүлүгү камсыз кылынат.

7. Мүмкүнчүлүгү чектелген адамдар үчүн веб-сайттын жеткиликтүүлүгү

33. Көрүүсү начар жана көзү азиздер үчүн веб-сайттын жеткиликтүүлүгү веб-сайттын көрүүсү начар жана көзү азиздер үчүн альтернативдүү версиясын түзүү менен камсыз кылынат. Веб-сайттын ушул версиясына өтүү үчүн тексттин гипершилтемесин башкы баракка жайгаштыруу керек.

Көрүүсү начар жана көзү азиз адамдар үчүн веб-сайттын альтернативдүү версиясы жок болгон учурда мамлекеттик органдын же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын веб-сайтында “КМС МАМСТ Р 52872-2021” стандартынын талаптарын аткарууну камсыз кылуу зарыл. “КМС МАМСТ Р 52872-2021” стандарты Кыргыз Республикасынын стандартташтыруу жана метрология борборунун буйругу менен бекитилген жана санариптик контентти жашоо-тиричилиги чектелген колдонуучуларга, анын ичинде майыптыгы бар адамдарга, эмгекке жарамдуулугун убактылуу жоготкондорго жана улгайган адамдарга жеткиликтүү болгудай түрдө берүүгө мүмкүндүк берүүчү талаптарды жана сунуштамаларды камтыйт.

34. Көрүүсү начар жана көзү азиз адамдардын веб-сайтка толук кириши үчүн андагы бардык негизги маалыматтар текст катары берилет.

- соответствовать текущему моменту времени.

31. Тексты нормативных правовых актов и иных актов размещаются в виде файлов в формате, обеспечивающем возможность их сохранения на технических средствах пользователей или в графическом формате в виде сканированного изображения их оригиналов.

Нормативные правовые акты на веб-сайте представляются с указанием их формы, заголовка, места и даты принятия, регистрационного номера, подписи лица или лиц, уполномоченных подписывать нормативные правовые акты, даты и номера государственной регистрации и обновляются своевременно.

Между содержательными разделами и нормативной правовой базой при размещении на странице веб-сайта должны использоваться перекрестные ссылки.

32. При размещении информации обеспечивается возможность определить дату и время размещения информации, также дату и время последнего изменения.

7. Доступность веб-сайта для людей с ограниченными возможностями здоровья

33. Доступность веб-сайта для слабовидящих и незрячих людей обеспечивается путем создания альтернативной версии веб-сайта для слабовидящих и незрячих людей. Для перехода на данную версию веб-сайта необходимо разместить на главной странице текстовую гиперссылку.

В случае отсутствия альтернативной версии веб-сайта для слабовидящих и незрячих людей необходимо на веб-сайте государственного органа или органа местного самоуправления обеспечить выполнение требований стандарта «КМС ГОСТ Р 52872–2021». Стандарт «КМС ГОСТ Р 52872–2021» был утвержден приказом Центра стандартизации и метрологии Кыргызской Республики и содержит требования и рекомендации, позволяющие представить цифровой контент таким образом, чтобы он был доступен для пользователей с ограничениями жизнедеятельности, включая людей с инвалидностью, временной потерей трудоспособности и пожилых людей.

34. Для полноценного доступа слабовидящих и незрячих людей к веб-сайту вся основная информация на нем представляется в виде текста.

35. В случае применения на веб-сайт графических кодов для защиты информации от спама необходимо для незрячих пользователей представить альтернативный звуковой код.

35. Веб-сайтта маалыматты спамдан коргоо үчүн графикалык коддор колдонулган учурда көзү азиз колдонуучулар үчүн альтернативдүү үн кодун берүү керек.

36. Онлайн режимде толтурууга арналган электрондук формаларды веб-сайтка жайгаштырууда колдонуучу тарабынан маалымат туура эмес киргизилген учурда, кетирилген ката жөнүндө тексттик формада автоматтык түрдө билдирүү каралышы керек.

37. Графикалык файлдар сүрөттү түшүндүрүүчү текст менен коштолот, графикалык маалыматты веб-сайттын барактарына жайгаштырганда бардык колдонуучулар чечмелөө үчүн альтернативдүү кол тамганын тег белгисин колдонуу зарыл.

38. Веб-сайтта анын кабылдоосун татаалдаштырган же маалыматты бурмалаган фондук сүрөттөр колдонулбайт.

39. Көрүүсү начар адамдар үчүн органдын веб-сайтынын окулушун жогорулатуу үчүн сүрөттүн жана фондун, ошондой эле тексттин жана фондун контрасттык коэффициенти 4,5:1ден кем эмес болууга тийиш.

40. Мамлекеттик органдын же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын веб-сайтынын барагына жайгаштырууда веб-контенттин, же мамлекеттик органдын, же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын веб-сайтынын функционалдуулугун жоготпостон, горизонталдуу жылдырууга кайрылбастан шрифттин өлчөмүн (тексттин титрлерин жана сүрөттөрүн кошпогондо) чоңойтуу мүмкүнчүлүгү берилет.

41. Веб-сайтка маалымат жайгаштырганда аудио-, видео контент үчүн тиешелүү синхрондоштурулган титрлар берилет.

8. Веб-сайттын навигациясына талап

42. Мамлекеттик органдын же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын веб-сайттарынын навигациясы так жана ыңгайлуу болушу керек.

Веб-сайттын барагында веб-сайттын башкы барагынан учурдагы ачык баракка чейинки бөлүмдөрдү камтыган навигация чынжырлары колдонулат.

43. Веб-сайттын барагына тексттик маалыматтын чоң көлөмүн жайгаштырганда, барактын ар кайсы бөлүмдөрүнө ички шилтемелер колдонулат. Барактын ар бир бөлүмүндө колдонуучуга барактын башына кайтууга мүмкүнчүлүк берген “Башына кайтуу” шилтемеси бар.

44. Веб-сайтта төмөнкүдөй шилтемелерге кирүү мүмкүндүгү болууга тийиш:

- башкы баракка;
- издөө жана веб-сайттын картасына;
- байланыш маалыматына;

36. При размещении на веб-сайте электронных форм, предназначенных для заполнения в онлайн режиме, в случае неправильного ввода информации пользователем необходимо предусмотреть автоматическое сообщение о допущенной ошибке в текстовой форме.

37. Графические файлы сопровождаются текстом, поясняющим изображение, при размещении графической информации на страницах веб-сайта необходимо использовать тег альтернативной подписи для интерпретации всеми пользователями.

38. На веб-сайте не используются фоновые изображения, которые могут затруднить его восприятие или исказить информацию.

39. Для повышения читабельности веб-сайта органа для людей с нарушениями зрения коэффициент контрастности изображения и фона, а также текста и фона должен быть – не менее 4,5:1.

40. При размещении на странице веб-сайта государственного органа или органа местного самоуправления предоставляется возможность увеличения размера шрифта без потери веб-контента или функциональности веб-сайта государственного органа и органа местного самоуправления (исключая титры и изображения текста), не прибегая к горизонтальной прокрутке.

41. При размещении информации на веб-сайте предоставляются соответствующие синхронизированные титры для аудио-, видеоконтента.

8.Требование к навигации по веб-сайту

42. Навигация веб-сайтов государственных органов и органов местного самоуправления должна быть ясной и удобной.

На странице веб-сайта должны использоваться навигационные цепочки, содержащие путь следования по разделам от главной страницы до текущей открытой страницы.

43. При размещении на странице веб-сайта большого объема текстовой информации используются внутренние ссылки на различные разделы страницы. В каждом разделе страницы должна быть ссылка «Вернуться в начало», позволяющая пользователю вернуться к началу страницы.

44. На веб-сайте должны быть доступны следующие ссылки на:

- главную страницу;
- поиск и карту веб-сайта;
- контактную информацию;
- Государственный портал Кыргызской Республики;
- Портал открытых данных Кыргызской Республики;
- Государственный портал электронных услуг Кыргызской Республики;

- Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик порталына;
- Кыргыз Республикасынын ачык маалыматтар порталына;
- Кыргыз Республикасынын Электрондук кызмат көрсөтүүлөрдүн мамлекеттик порталына;
- жогору турган органдардын веб-сайттары;
- ведомстволук бөлүмдөрдүн веб-сайттары (кызматтар, фонддор, борборлор, мекемелер, ишканалар ж.б.).

45. Веб-сайтта үч секунддан ашык автоматтык түрдө ойнолуучу веб-контентти токтотуу, тындыруу же үнүн өчүрүү механизминин болушу камсыз кылынат.

46. Кыймылдуу, жылтылдаган, жылдыруучу, автоматтык түрдө жаңыртуучу элементтер үчүн колдонуучуларга автоматтык түрдө жаңыртылуучу маалыматты тындыруу, токтотуу, жашыруу же жаңылануу ылдамдыгын өзгөртүү, же болбосо кыймыл/жылтылдоо/жылдыруу элементтерин токтотуу же жашыруу механизми берилет.

47. Веб-сайтта тез баскычтардын толук иштеши камсыз кылынат.

9. Веб-сайтты коргоо каражаттарына талаптар

48. Мамлекеттик органдар же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан анын расмий веб-сайтында жайгаштырылган маалыматтарды жок кылууну, бөгөттөөнү, бурмалоону, жасалмалоону жана санкцияланбаган кийлигишүүнүн башка формаларын болтурбоо боюнча тиешелүү коргоо чаралары көрүлүүгө тийиш.

Веб-сайтта купуялуулук саясаты жөнүндө маалымат бети болушу керек. Фамилиясы, аты, атасынын аты жана башка жеке маалыматтар, кирүүчүнүн IP-дареги жана барактагы анын иш-аракеттери тууралуу маалымат корголушу керек.

49. Мамлекеттик органдардын же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын веб-сайтында мамлекеттик сырга кирген, кызматтык пайдалануу үчүн маалыматтар жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдары менен жарыялоого жана жайылтууга тыюу салынган башка маалыматтар камтылбашы керек.

50. Коопсуздук талаптары веб-сайттардын хостинг кызматтарын жүзөгө ашырууда келип чыгуучу төмөнкү негизги коопсуздук коркунучтарын алдын алуу максатында аныкталган:

- Интернет тармагын колдонуучулар тарабынан алардын байкабастан же атайылап таасир этүүсүнүн натыйжасында;
- веб-сайттын персоналы тарабынан (администраторлор, редакторлор ж.б.) байкабастан же атайылап таасир этүүнүн натыйжасында;
- маалыматтык системанын туура эмес иштешинин себептери боюнча;

- веб-сайты вышестоящих органов;
- веб-сайты подведомственных подразделений (службы, фонды, центры, учреждения, предприятия и др.).

45. На веб-сайте обеспечивается наличие механизма остановки, паузы или выключения звука для веб-контента, проигрывающегося автоматически более трех секунд.

46. Для движущихся, мерцающих, прокручивающихся, автоматически обновляющихся элементов пользователям предоставляется механизм, позволяющий поставить на паузу, остановить, скрыть или изменить частоту обновления автоматически обновляемой информации, движение/мерцание/прокрутку элементов.

47. На веб-сайте обеспечивается полное функционирование «горячих» клавиш.

9. Требования к средствам защиты веб-сайта

48. Государственными органами и органами местного самоуправления должны быть приняты меры защиты по предотвращению уничтожения, блокировки, искажения, подделки информации, размещенной на его официальном веб-сайте, и других форм несанкционированного вмешательства.

На веб-сайте должна быть страница с информацией о политике конфиденциальности. Фамилия, имя, отчество и другие персональные данные, IP-адрес посетителя и информация о его действиях на странице должны быть защищены.

49. Веб-сайты государственных органов и органов местного самоуправления не должны содержать информацию, отнесенную к государственному секретам, для служебного пользования и иную информацию, запрещенную к опубликованию и распространению законодательством Кыргызской Республики.

50. Требования безопасности определены с целью предотвращения следующих основных угроз безопасности, возникающих при осуществлении услуг хостинга веб-сайтов:

- со стороны пользователей сети Интернет в результате их непреднамеренных или умышленных воздействий;
- со стороны персонала веб-сайта (администраторов, редакторов и др.) в результате непреднамеренных или умышленных воздействий;
- по причине некорректного функционирования информационной системы;
- в результате чрезвычайных ситуаций (аварии, опасные природные явления, катастрофы, распространение заболеваний, стихийные или иные бедствия).

Последствиями вышеперечисленных угроз могут являться:

– өзгөчө кырдаалдардын натыйжасында (авариялар, коркунучтуу жаратылыш кубулуштары, катастрофалар, оорулардын жайылышы, табигый же башка кырсыктар).

Жогоруда саналып өткөн коркунучтардын кесепеттери болуп төмөнкүлөр эсептелиши мүмкүн:

– веб-сайттарда жайгаштырылган маалыматтардын бүтүндүгүн бузуу (бурмалоо);

– веб-сайттарда жайгаштырылган маалыматтарды бөгөттөө (жеткиликсиз);

– веб-сайтты башкаруу функцияларын бузуу, анын ичинде интернет-сайттын коопсуздугун камсыз кылуу каражаттарын башкаруу функцияларын бузуу.

51. Веб-сайттын активдеринин коопсуздугун камсыз кылуу жана тармактык инфраструктураны колдоо үчүн төмөнкү негизги чаралар көрүлөт:

– веб-сайттын активдери санкцияланбаган модификациялардан корголушу керек жана контролдоонун белгиленген механизмдерин айланып өтүүнүн жолдорун камтыбашы керек;

– сервердин программалык камсыздоосу бөлүнүп берилген хостто орнотулат;

– Интернет тармагынын минималдуу талап кылынган сервистерин орнотулат;

– программалык каражаттарды орнотууга жана конфигурациялоого системалык администратор тарабынан гана уруксат берилет.

Сервердин программалык камсыздоосунун коопсуз иштешин камсыз кылуу үчүн төмөнкү негизги чаралар көрүлөт:

– жаңыртууларды өз убагында жүргүзүү;

– керексиз сервистерди, колдонмолорду жана мазмун мисалдарын алып салуу же тыюу салуу;

– колдонуучунун аутентификациясын конфигурациялоо;

– ресурстарды башкарууну конфигурациялоо;

– колдонмо жана мазмун коопсуздугун тестирилөө;

– аудит журналдарын кароо жана толук резервдик көчүрмөлөрдү жүргүзүү менен коопсуз конфигурацияны колдоо боюнча туруктуу мониторинг жүргүзүү.

52. Оперативдүү система төмөнкүдөй функцияларды камсыз кылышы керек:

1) административдик иш деңгээлинин авторлоштурулган колдонуучулар тарабынан гана чектелиши;

2) сервердеги маалыматтарга жетүүнү башкаруу;

3) операциялык системанын же сервердин программалык камсыздоосуна орнотулган зарыл эмес тармактык сервистерге тыюу салуу;

– нарушение целостности (искажение) информации, размещаемой на веб-сайтах;

– блокирование (недоступность) информации, размещаемой на веб-сайтах;

– нарушение функций управления веб-сайтом, в том числе нарушение функций управления средствами обеспечения безопасности веб-сайта.

51. Для обеспечения безопасности активов веб-сайта и поддержки сетевой инфраструктуры принимаются следующие основные меры:

– активы веб-сайта должны быть защищены от несанкционированной модификации и не должны содержать пути обхода установленных механизмов контроля;

– программное обеспечение сервера устанавливается на выделенном хосте;

– устанавливаются минимально требуемые сервисы сети Интернет;

– устанавливать и конфигурировать программные средства разрешается только системному администратору.

Для обеспечения безопасного функционирования программного обеспечения сервера принимаются следующие основные меры:

– своевременное выполнение обновлений;

– удаление или запрещение ненужных сервисов, приложений и примеров содержимого;

– конфигурирование аутентификации пользователей;

– конфигурирование управления ресурсами;

– тестирование безопасности приложений и содержимого;

– постоянный мониторинг поддержки безопасной конфигурации с просмотром журналов аудита и выполнением полного резервного копирования.

52. Операционная система должна обеспечивать следующие функции:

1) ограничение деятельности административного уровня только авторизованными пользователями;

2) управление доступом к данным на сервере;

3) запрещение сетевых сервисов, не являющихся необходимыми, встроенных в программное обеспечение операционной системы или сервера;

4) управление доступом к различным формам выполнимых программ (CGI-скрипты и плагины, на стороне сервера);

5) запись в журнал аудита соответствующей деятельности сервера для определения проникновения и попыток проникновения.

53. Система защиты информации должна осуществлять функции:

4) аткарыла турган программалардын ар кандай формаларына кирүүнү башкаруу (CGI-скрипттер жана плагиндер, сервер тарабында);

5) кирүү жана кирүү аракеттерин аныктоо үчүн сервердин тиешелүү ишинин аудит журналына жазуу.

53. Маалыматты коргоо системасы төмөнкүдөй функцияларды ишке ашырышы керек:

– идентификаторлордун берилген тизмеги (аты, паролю, тармактык дареги ж.б.) боюнча персоналды идентификациялоо жана аутентификациялоо;

– маалыматтык коопсуздуктун белгиленген саясатынын милдеттери жана аткарылышы;

– белгиленген маалыматтык коопсуздук саясатын бузуу аракеттерин болтурбоо (санкцияланбаган кирүү аракеттерин, жалпы пайдалануу тармактарынан чабуулдарды, вирустук таасирди, жүгүртүлүүчү маалыматтын бүтүндүгүн жана жеткиликтүүлүгүн бузууну болтурбоо ж.б.);

– дискреттик принциптин негизинде автономдуу жеке электрондук эсептөөчү машиналардын, жумушчу станциялардын жана локалдык эсептөөчү тармактардын серверлеринин ресурстарына жеткиликтүүлүктү контролдоо;

– системалык окуяларды жана коопсуздук окуяларын каттоо (аудит);

– автономдуу жеке электрондук эсептөөчү машиналардын, жумушчу станциялардын жана локалдык эсептөөчү тармактардын серверлеринин ресурстарына жеткиликтүүлүктү, анын ичинде санкцияланбаган кирүү аракеттерин каттоо (аудит);

– колдонуучу тарабынан электрондук билдирүүлөрдү (каттарды, документтерди ж.б.) жөнөтүү жана алуу фактыларын каттоо.

54. Аталган функцияларды аткаруу төмөнкү шарттарды камсыз кылуу менен жетишилет:

– коопсуздук системасын башкаруу мүмкүнчүлүгү (кирүү укуктарын жөндөө, колдонуучуларды кошуу жана алып салуу, паролдорду башкаруу, техникалык каражаттарды башкаруу (мажбурлап күйгүзүү, өчүрүү, конфигурацияны өзгөртүү) ж.б.);

– маалыматтык системанын аппараттык жана программалык каражаттарынын жана корголуучу маалыматты коргоо, сактоо, иштеп чыгуу жана берүү функцияларын аткаруучу каражаттардын үзгүлтүксүз иштөө режимин; маалыматты “чагылдыруу” мүмкүнчүлүгү;

– корголгон маалыматты үзгүлтүксүз резервдик көчүрмөлөө (жөндөө мүмкүнчүлүгү аркылуу кол менен же автоматтык түрдө);

– колдонуучулардын корголгон маалыматка жана маалыматтык системанын башка ресурстарына кирүүсүн чектөө мүмкүнчүлүгү;

– колдонуучулардын жана администратордун иш-аракеттеринин аудит системасын ишке ашыруу (колдонуучулардын системага кирүү

– идентификации и аутентификации персонала по заданному перечню идентификаторов (имени, паролю, сетевому адресу и др.);

– задания и выполнения установленной политики информационной безопасности;

– предотвращения попыток нарушения установленной политики информационной безопасности (предотвращение попыток несанкционированного доступа, атак из сетей общего пользования, вирусного воздействия, нарушения целостности и доступности циркулирующей информации и т. п.);

– контроля доступа к ресурсам автономных персональных электронных вычислительных машин, рабочих станций и серверов локальных вычислительных сетей на основе дискреционного принципа;

– регистрации (аудита) системных событий и событий безопасности;

– регистрации (аудита) доступа к ресурсам автономных персональных электронных вычислительных машин, рабочих станций и серверов локальных вычислительных сетей, включая попытки несанкционированного доступа;

– регистрации фактов отправки и получения пользователем электронных сообщений (писем, документов и др.).

54. Выполнение указанных функций достигается обеспечением следующих условий:

– возможность управления системой безопасности (настройка прав доступа, добавление и удаление пользователей, управление паролями, управление техническими средствами (принудительное включение, выключение, изменение конфигурации) и т. п.);

– бесперебойный режим работы аппаратных и программных средств информационной системы и средств, выполняющих функции защиты, хранения, обработки и передачи защищаемой информации; возможность «зеркалирования» информации;

– регулярное резервное копирование защищаемой информации (ручное или автоматическое с возможностью настройки);

– возможность разграничения доступа пользователей к защищаемой информации и другим ресурсам информационной системы;

– реализация системы аудита действий пользователей и администратора (регистрация событий доступа пользователей к системе, регистрация событий доступа к защищаемой информации, регистрация событий безопасности);

– хранение журналов аудита в защищенном виде, обеспечение возможности установления ограничений на просмотр данных аудита;

– реализация системы резервного копирования защищаемой информации;

окуяларын каттоо, корголгон маалыматка жетүү окуяларын каттоо, коопсуздук окуяларын каттоо);

– аудит журналдарын корголгон түрдө сактоо, аудит маалыматтарын көрүүгө чектөөлөрдү белгилөө мүмкүнчүлүгүн камсыз кылуу;

– корголгон маалыматтын резервдик көчүрмөлөө системасын ишке ашыруу;

– корголгон протоколдорду колдонуу менен системанын мониторингин, коопсуздук окуялары жөнүндө администраторго кабарлоону, аралыктан башкарууну ишке ашыруу;

– маалыматтык системанын кооптуу компоненттерин резервдөө (байланыш линиялары, коммуникациялык жабдуулар, сервердик жабдуулар);

– маалыматка жетүү, маалыматты маалымат системасында берүү үчүн корголгон протоколдорду колдонуу мүмкүнчүлүгү;

– вируска каршы камсыздоо системасын ишке ашыруу (маалыматтар базаларын башкаруу, жаңыртуу ж.б.);

– иш процессинде жүктөөдө жана өзүн-өзү диагноздоодо тестирилүү системасынын болушу (нормалдуу иштеги билдирүүлөрдү жана үзгүлтүктөр жөнүндө, анын ичинде коопсуздук саясатын бузуулар жөнүндө билдирүүлөрдү генерациялоо менен);

– маалыматтык системанын коопсуздук коркунучтарын табуу мүмкүнчүлүгү (маалыматты иштеп чыгуу, берүү, сактоо эрежелерин бузуу, сырттан басып кирүү ж.б).

55. Коргоо системасы санкцияланбаган модификациялоодон корголууга тийиш жана контролдоонун белгиленген механизмдерин айланып өтүүнүн жолдорун камтыбашы керек.

56. Атайын программалык каражаттардын жардамы менен коргоо системасынын бардык функцияларын тестирилөө белгиленген мезгилдүүлүк менен администраторлор тарабынан жүргүзүлүшү керек.

– реализация мониторинга системы администратором, оповещения администратора о событиях безопасности, удаленного управления с применением защищенных протоколов;

– резервирование критических компонентов информационной системы (линии связи, коммуникационное оборудование, серверное оборудование);

– возможность применения защищенных протоколов для доступа к информации, передачи информации в информационной системе;

– реализация системы антивирусного обеспечения (управление, обновление баз данных и т. п.);

– наличие системы тестирования при загрузке и самодиагностики в процессе работы (с генерацией сообщений нормальной работы и сообщений о сбоях, в том числе о нарушениях политики безопасности);

– возможность обнаружения угроз безопасности информационной системы (нарушения правил обработки, передачи, хранения информации, вторжений извне и т. п.).

55. Система защиты должна быть защищена от несанкционированной модификации и не должна содержать пути обхода установленных механизмов контроля.

56. Тестирование всех функций системы защиты с помощью специальных программных средств должно проводиться администратором с установленной периодичностью.